

POSUDEK OPONENTA HABILITAČNÍ PRÁCE

Masarykova univerzita

Uchazeč

Ing. Michal Jirásek, Ph.D.

Habilitační práce

Organizational adaptation in the changing environment

Oponent

prof. Ing. et Ing. Ondřej Machek, Ph.D.

Pracoviště oponenta,
instituce

Fakulta podnikohospodářská, Vysoká škola
ekonomická v Praze

Překládaná habilitační práce je souborem publikovaných prací opatřeným sjednocujícím komentářem. Sjednocující komentář má 52 stran, což vyhovuje základním formálním požadavkům kladeným na tyto typy prací. Pokud jde o sjednocující komentář, autor volí sjednocující téma organizační adaptace. Vzájemná souvislost jednotlivých článků je srozumitelně argumentována, organizační adaptace se zdá být vhodným společným jmenovatelem dosavadní vědecko-výzkumné práce autora. Sjednocující komentář prezentuje tři výzkumné otázky, které jednotlivé studie řeší – je však škoda, že habilitační práce nemá též jednotný a explicitně vyřčený cíl, což u podobných prací bývá dobrým zvykem.

Pokud jde o studie zahrnuté do zmíněného souboru prací, jedná se o šest článků v recenzovaných časopisech, ze kterých dva patří do 1. kvartilu oboru 5.2 Economics and Business, tři ve 2. kvartilu, a jeden článek publikovaný v „megažurnálu“ *Plos One*, který není oborově vyhraněný. Vesměs se jedná o časopisy vydávané renomovanými nakladatelstvími. Stojí ovšem za zmínku, že článek v časopise *Journal of Applied Behavioral Science* má pouze 4 strany a nejedná se o článek vědecko-výzkumný (to dovozují na základě jeho obsahu, umístění v sekci „Practitioner Corner“ a absence teoretické báze či metodiky výzkumu). U článků v časopisech *Journal of Strategy and Management* a *Journal of Organization Design* je autor jediným autorem. Požadavky na studie, které mohou dle platných pravidel na MUNI být zahrnuty do habilitační práce, jsou splněny.

Silnou stránkou autorova dlouhodobého výzkumu je jistě jednak metodická báze, jednak propojení akademického výzkumu s praxí, o čemž svědčí i rozmanitost použitých metodologií. Samotný fakt, že články úspěšně prošly recenzním řízením v daných časopisech, do určité míry zaručuje kvalitní vědecko-výzkumnou práci autorského kolektivu. Po přečtení příslušných studií mohu potvrdit jejich teoretickou i metodickou kvalitu a nemám k jejich obsahu žádné výhrady, výzkumné metody podle mého názoru korespondují se současnou „dobrou praxí“ v mezinárodních časopisech, věnuje se např. různým typům zkreslení jako common method bias, survivor bias, non-response bias, apod., na což mnoho kolegů, které osobně znám, bohužel zapomíná.

Co mi v autorově habilitační práci chybí, a co autor sám ve sjednocujícím komentáři přiznává, je dynamický pohled, a tedy dostupnost více pozorování namísto průřezových (cross-sectional) dat. To je dnes stále větší problém, zejména pokud hovoříme o mediačních modelech, jako studie *Determinants of overall franchisee satisfaction: Application of the performance feedback theory*. Některé časopisy dokonce explicitně zakazují publikování mediačních studií, které využívají pouze průřezová data. Oceňuji tedy, že autor se ve své budoucí výzkumné práci chystá tento nedostatek zohlednit.

Dále bych u kvalitních vědeckých studií očekával hodnocení nejen reliability konstruktů, což autoři činí (tj. Cronbachovo alfa), ale i jejich diskriminační a konvergentní validity. Explorační faktorová analýza, kterou autoři používají, není již podle svého názvu k tomuto účelu ideální, protože se, na rozdíl od konfirmační faktorové analýzy, nejedná o „test“ a nemožňuje hodnotit metriky pro hodnocení validity jako AVE, MSV, ASV, a podobně, což bych dnes považoval za určitý standard.

Z hlediska přínosu habilitační práce mohu konstatovat, že autor teoretické i praktické přínosy argumentuje přesvědčivě a srozumitelně na str. 36. Přínosy je možné podpořit i existujícími citacemi na předkládané studie, které (kromě paperu 3) již získávají citační ohlas. Vyloučili bychom autocitace a retracted papers, pak Paper 1: 7 citací, Paper 2: 9 citací, Paper 4: 5 citací, Paper 5: 9 citací, a Paper 6: 1 citace, což jsou, vzhledem k rokům publikování, adekvátní čísla.

I na základě vlastního posouzení mohu konstatovat, že autor přispívá k poznání fenoménu organizační adaptability a představuje přínos do vědního oboru Podniková ekonomika a management. Především ale platí, že autor přináší přínosy nikoliv do lokální, ale mezinárodní akademické literatury, čímž mimo jiné splňuje jednu ze základních podmínek pro získání vědecko-pedagogické hodnosti „docent“. Svou habilitační prací autor bezpochyby prokazuje, že je schopen provádět kvalitní vědecko-výzkumnou činnost a publikovat ve kvalitních zahraničních časopisech, což jej podle mého názoru kvalifikuje pro práci na pozici docenta na renomované univerzitě.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

Se zájmem jsem přečetl přiložené studie. Jejich obsah však vyvolává potřebu reagovat na několik doplňujících dotazů:

1. Článek *Ownership Structure of Franchise Chains: Trade-Off Between Adaptation and Control* zkoumá nelineární vztah mezi PCO a environmentální nejistotou. Ten je odhalen na základě kladného regresního koeficientu u kvadratického členu v regresní rovnici. Překvapivě v článku nemohu najít přesnou polohu „turning pointu“ (minima funkce) a zda se nenachází příliš blízko hranicím variačního rozpětí (tedy že se minimum nachází v realistických hodnotách proměnné „environmental uncertainty“ a ne např. někde v záporných hodnotách), aby skutečně bylo možné tvrdit, že se jedná o U-vztah a ne o pouhý monotónní vztah, který je v reálných hodnotách pouze rostoucí nebo klesající, ale nikde se „neláme“. Zároveň v článku nemohu najít deskriptivní statistiku, kde by bylo vidět minimum a maximum proměnné „environmental uncertainty“. Z přiložených studií usuzuji, že autor používá program Stata, který umožňuje provádět exaktní testy U-vztahů. Mohl by autor tedy během rozpravy prezentovat polohu „turning pointu“, zda se tedy nachází v realistických hodnotách (mezi minimem a maximem) proměnné „environmental uncertainty“?
2. Článek *Determinants of overall franchisee satisfaction: Application of the performance feedback theory* hovoří o tom, že byla nalezena mediace: „relationship performance may mediate the relationships between performance feedback and overall franchisee satisfaction“. Podle mého názoru ale mediace testována nebyla, protože jsou zkoumány pouze přímé efekty ($X \rightarrow Y$, $X \rightarrow M$, $M \rightarrow Y$), ale ne nepřímý efekt ($X \rightarrow M \rightarrow Y$) (který se tradičně zkoumá např. pomocí bootstrappingu). Protože autoři uvádí, že výsledky SEM jsou na vyžádání k dispozici, bylo by možné ověřit, že jsou skutečně přítomny jak přímé, tak nepřímé efekty, aby se jednalo o mediaci? (předpokládám, že software použitý na SEM, ať už se jedná o SPSS AMOS, Stata, R, či jiný, toto umí).

Závěr

Habilitační práce Ing. Michala Jirásky, Ph.D. „Organizational adaptation in the changing environment“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Podniková ekonomika a management.

Praha

Dne 6. 12. 2024

/ Ondřej Machek

ⁱ UTEST: Stata module to test for a U-shaped relationship, <https://ideas.repec.org/c/boc/bocode/s456874.html>